

Ára 20 fillér

VASÁRNAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS MEZŐGAZDASÁGI

KÉPES HETILAP

Szerkesztőség: V., Báthory-utca 24. szám.
(„Falu” Országos Földművelésügyi.)
Telefon: Automata 294—52.
Kiadóhivatal: VIII., József-körút 5. szám.
Telefon: József 463—00.

FŐSZERKESZTŐ:

SCHANDL KÁROLY dr.

Előfizetési díjak, a m. kir. földművelésügyi
miniszter által időnként kiadott „Rádiós gaz-
dasági előadások” című füzetekkel együtt:
Egész évre 8 P. Félévre 4 P.
Negyedévre . . . . . 2 P.

Budapest, 1931.

XII. évfolyam, 39. szám.

Vasárnap, szeptember 20.

A biatorbágyi gaztett.

Megáll a szivverésünk, ökolbe szorul a kezünk, tehetetlen düh elfojtja a torkunkat, mert halljuk a halálsikolyt, látjuk a rohanó vonat halálugrását, azután pusztulást, vért, emberronsokat, halálradermedt arcu munkásembereket, kérgeskezü napszámosokat, derék vasuti hivatalnokokat, urat és földmivest a borzalmak szörnyű helyén és érezzük a keleti vérszagot, a vörös rém lába-

tiprását. A német, román és jugoszláv vasuti bombamerényletek után mi következünk. Most a pokol-lelkű szörnyek, emberbőrbe bujtatott vadállatok magyar földön elkövetett gaztette döbentette meg a világot.

Amikor mélységes döbbenettel és megrendüléssel állunk a pusztulás áldozatai, a huszonkét biatorbágyi koporsó mellett, akkor megállapítjuk azt is, hogy

Kép a biatorbágyi merényletről.

A viaduktról lezuhant mozdony és néhány kocsí romjai.

ez a módszer nem a magyar ember módszere. Magyar ember ilyen szörnyű gaztetre nem vállalkozhat. Mi nem vagyunk orgyilkos, ártatlanul gyilkoló nemzet. A földalatti patkányhad, a hitvány kommunista lélek megtestesítőit valahol másutt kell keresni.

Mert a rém újra előbujt és életjelt adott magáról. Vértől gőzölög, halálhörgéstől harsogó életjelt adott. Elérkezettnek látta az időt, hogy robbanjon a bomba és darabokra tépjen ártatlan utasokat, köztük egyszerű vasuti és földmunkásokat, akik a fásztó napi munka után gyanútlanul utaztak haza családi körükbe. És ekkor dörrent a bomba, dőlt a hid, vonat, ember, minden és zuhant le huszonhatméteres mélységbe, mint földinduláskor és a kicsi, apró virrasztó falusi házakba a hazavárt dolgozó férjek és apák helyett... márcsak azok halálhíre és talán szelleme tért meg.

A biatorbágyi bomba csattanására megrendült az egész elkövető világ, mert embert megcsufoló hóhérmunka volt, elkövetői pedig ördögi lelkek, akik kinban, gyötrelemben, szenvedésben, haláltusában és vérszagban tudnak gyönyörködni. Csak a pokol szülhet ilyen embereket.

De a biatorbágyi bomba egyúttal tanulság is a gyenge lelkek számára, akik már a falvakban is megintogtak és akaratlanul is befogták magukat a vörös rém kocsijába.

Most — itt, a huszonkét koporsó mellett — azt kérdezzük, nem látják-e ezek a kételkedők, hova vezet a moszkvai út? Nem látják-e ezek az ingadozók, hogy párolg a vér, kiontott élet, szétroncsolt agyvelők, összetört tagok, árva családi tűzhelyek, apátlan-ananyátlan gyermekek pusztulása jár a nyomában? Nem látják-e, hogy amerre a moszkvai rém elvonul, nem válogat abban, hogy kit, mit és hogyan faljon fel? Neki mindegy a testvér, az apa, a gyermek, a feleség, csordulásig issza az embervért és feneketlen gyomrába egyre tömi emberáldozatait. Gondolnak-e vajjon a falun élő félrevezetett emberek arra, hogy, amikor a vörös gondolattal kacérkodnak, saját ítéletüket pecsételik meg?

Lehetetlennek tartjuk, hogy meg ne torpanjon a megintott falusi lélek és a torbágyi bomba fel ne nyissa a kételkedő magyar lelkeket, de azokét is, akiket a vörös maszlag már megbódított és megfertőzött.

Vigyázzunk tehát és ott künn a falvakban, ne kacérkodjunk a vörös rémmel, ne játszunk a tűzzel, a pusztulással és a szörnyű végzettel. Hanem álljunk őrt és tartásuk szárazon a puskaport, mert a család, a falu és a haza létéről van szó.

A kormánytól pedig elvárjuk, hogy vaskézrel őrizze meg a rendet, kerítse kézre a kegyetlen bűnösöket és kérlelhetetlenül ítéljen felettük, nehogy újra bombák robbanjanak és pusztuljon az ártatlan drága magyar élet!

A biatorbágyi gáztetről alábbi tudósításunk számol be:

A merénylet.

Szeptember 12-én éjszaka 11 óra 30 perckor indult el Budapestről a keleti pályaudvarról a bécsi gyorsvonat, amely Bukarestből kiindulva, Bécsen keresztül Párisig közlekedik. A gyorsvonat szerelvénye kilenc kocsiból állott. Amikor a vonat néhány perccel negyedeget óra előtt a biatorbágyi vasútállomás közelében lévő huszonhat méter magas vasuti hidhoz ért, felrobbant a vasuti hídon elhelyezett *ekrazitbomba*. A borzalmas erejű robbanás következtében a *gyorsvonat mozdonyja és az első öt kocsit lezuhant a mélységbe*. Az ötödik kocsik után a tartólánc elszakadt, úgy, hogy a szerelvény vége fentmaradt a vasuti pályatesten. A mozdonyóriás a magas viaduktról olyan erővel zuhant alá a mélybe, hogy belefuródott a nemrég épített győri műútba s mintegy három méter mély üreget vág

benne. A zuhanás következtében a mozdony és a közvetlenül utána kapcsolt tartálykocsi, továbbá a *szolgálati vagon* az utána következő személykocsikkal együtt *pozdorjává tört össze*. A szerelvény két kocsija a magas hid melletti töltésre zuhant.

A robbanás rettenetes dörejére a közeli községből először *Wieder Ernő dr.* községi orvos rohant a katasztrófa helyére, hogy segítséget nyújtson a szerencsétlenek számára. A helybeli községi tűzoltóság parancsnoka azonnal riadót fújt és a bíai tűzoltók néhány perccel a robbanás után már a helyszínen voltak és megkezdték a mentési munkálatokat. A torbágyi vasútállomásról azonnal értesítették a keleti pályaudvar állomásfőnökségét a borzalmas katasztrófáról és az értesítés után mentők siettek a fővárosból a katasztrófa színhelyére, ahol borzalmas látvány tárult szemek elé. A pozdorjává összetört vasuti kocsik romhalmaza közül rettenetesen összeroncsolt emberi testrészek meredtek elő és a sebesültek rémületes jajkiáltása volt hallható az éjszakában. A mentők a megérkezett katonasággal együtt egymásután húzták ki a halottakat a vonat romhalmaza közül. A romok közül elsőknek *Herczog-Jakubovics Ottó dr.* ügyvéd holtteste került elő, akit két személykocsi között találtak meg. A rettenetes katasztrófában életüket veszítették *Borza Ferenc* tatabányai főjegyző, a főjegyző felesége és tizenhét éves leánya. *Borzáék* holttestét a katasztrófa színhelyéről még aznap Tatabányára szállították. A megérkezett mentőautókon Budapestre szállították *Herczog-Jakubovics Ottó ügyvéd* holttestén kívül *Morvay Lajos* mozdonyvezető, *Gulyás János* főkalauz, *Kanyó Sándor* nyugdíjas déli-vasuti hivatalnok, *Renard Leopold* belga mérnök és felesége, *Simon Lajos* postaalitist, *Pintér Lajos* biatorbágyi napzsámos, *Faidt Lőrincné* bátaszéki asszony, *Faidt Bálintné* bátaszéki lakos, *Faidt János* kilenc éves kisleány, *Kreemarik József dr.* helyiérdekű vasuti segédtiszt, *Miss Hilda Foulds* angol hölgy, *Nemes Lajos* fiút, *Deák Domonkos* segédtiszt és *Nagy Lajos* MÁV asztalos holttestét. A rettenetes katasztrófában több, mint huszan megsebesültek, akik közül Budapesten kórházba szállítás közben meghalt *Tóth Endre* helyiérdekű vasuti tisztviselő és *Clementis Harry* huszonhét éves londoni kereskedő. A földbefuródott mozdony alatt találtak meg *Faidt Bálintné* holttestét, aki *karjai között tartotta kilenc éves kisfiát*.

A rettenetes szerencsétlenség híre futótűzként terjedt a fővárosban, ahonnan a mentőosztagokon és a kirendelt rendőrszázadon kívül az érdeklődők ezrei siettek az éjszakai robbanás színhelyére. *Samarjay Lajos*, a MÁV elnökgazdátja rövidesen a robbanás után Torbágyra sietett és személyesen vezette a mentési munkálatokat. Ugyancsak megjelent a helyszínen *Bezegh-Huszágh Miklós* főkapitány, aki *Hetényi Imre* budapesti főkapitány-helyettesével és *Schreinitzer József* rendőrtanúcsossal tartott vizsgálatot a biatorbágyi halálviaduktnál. A rendőrség már a mentési munkálatok alatt erőlyes nyomozást indított a merénylet tettesekének elfogatására. A nyomozás első eredményeként megállapították, hogy az ekrazit bombát körülbelül egy órával a vonat áthaladása előtt helyezték el a vasuti pályatesten. A bombát egy papírkazetából készült kis táskában helyezték el s a pokolgép úgy volt megszerkesztve, hogy amikor a mozdony kerekéi a bombához értek, villamos áramot vezettek az ekrazithoz, amely azután felrobbant. A robbanás színhelyétől néhány méternyire a rendőrség egy levelet talált, amelyben a következő állott: *„Munkások, nincs jogotok, hát mi majd kievészszakoljuk a kapitalistákkal szemben. Minden hónapban hallani fogtok rólunk, ami társaink otthon vannak. Minden a kapitalisták fizetnek meg! Ne féljete, a benzín nem fogy el! A fordító!”* A rendőrség a levél, továbbá talált bombamaradványok alapján bizonyosra veszi, hogy a merényletet kommunista tettesek követték el, még pedig a nyomok szerint három kommunista ügynök volt a merénylet végrehajtója.

Ötvenezer pengő jutalom a nyomra-vezetőnek.

A biatorbágyi merénylet vizsgálóbírájának kijelentése szerint a borzalmas merénylet az 1921. évi III. törvények második paragrafusának első bekezdésébe ütközik, amely a tettesekre halálos ítéletet szab ki. A vizsgálóbíró véleménye szerint a bestialitás merényletet nemzetközi kommunista banda tagjai követték el, akik azért robbantották fel a bécsi gyorsvonatot, hogy a robbanás áldozatai között idegenek is legyenek, mert ekkor a merénylettel a külföldi lapok is foglalkoznak. A MÁV. ötvenezer pengő jutalmat tűzött ki a nyomravezetőnek.

A kormány elrendelte a lapok terjedelmének ideiglenes korlátozását.

A „Vasárnap“ emiatt csak 10–12 oldalon jelenhetik meg.

A hivatalos lap szeptember hó 13-iki száma kormányrendeletet közölt, mely szerint a napilapokat és a hetenként megjelenő újságok eddigi oldalterjedelmüknek csak 66 százalékát vehetik igénybe. A Vasárnap ennek folytán az eddigi 16 oldal helyett mai számától kezdve csak 10, illetőleg 12 oldalon jelenhet meg.

A rendelettel kapcsolatban hivatalos részről hangsúlyozták, hogy az általános takarékosági elv minden téren való érvényesítéséről van szó, mely belátható időn belül amogy is megszűnik.

Az oldalterjedelm korlátozása miatt mai számunkból kénytelenek voltunk állandó rovataink közül néhányat elhagyni.

Az eddigi adatok szerint 95 ezer métermázsafetómagra van szükség, egy és háromnegyed millió pengő értékben.

A 33-as országos bizottság szeptember hó 9-én ülést tartott, melyen Ivády Béla földművelésügyi miniszter tett előterjesztést. Hangsúlyozta, hogy átfogó programmot nem akar adni ez alkalommal, hanem olyan konkrét kérdésekről kívánja tájékoztatni a bizottságot, amelyek az ország mezőgazdaság szempontjából a legnagyobb jelentőségűek. Ismertette legelsősorban a vetőmag-akció elgondolását. Az igények megállapításáról úgy intézkedett, hogy vetőmagot csak a kataszteri birtokok alapján kimutatott szántóterület egyharmad részének lehet eladni, amivel az igényeknek alapos, egyenként való elbírálását kívánja biztosítani, valamint azt, hogy tényleg csak azok jussanak inség-vetőmághoz, akik teljes mértékben rá vannak utalva. Intézkedett a vetőgabona árának leszállítása iránt, mert maguk az érdekeltek kifogásolták, hogy ugyanakkor, amikor a buza ára igen alacsony, a vetőmagért a mai árral alig összeegyeztethető magas árat legyenek kénytelenek fizetni. Tekintettel erre a kétségtelenül méltányos és jogos kívánságra, de arra is, hogy az ideai buza minősége országszerte igen jó s így minden további eljárás nélkül is jómínőségű vetőmagot lehet a gazdáknál biztosítani, a vetőmag beszerzési árát három pengővel leszállította. Intézkedett a pátigények elbírálásáról és kielégítéséről is. Sajnos, az első hatvanezer métermázsas búzán és rozson felül újabb készletek beszerzésére volt kénytelen felhatalmazást kérni a minisztertanácstól, mert csak így látja biztosíthatónak azt a kitűzött célt, hogy bevetetlen terület az országban ne maradjon. A kormány csak a husz holdon aluli olyan birtokok igényeit kívánja kielégíteni, akiknek nem tudnának másként segíteni. Ismertette ezután azt a szervezetet, amely a kiosztást végzi. Ezek a szervezetek a vármegyék főispánjainak elnökléte alatt működő bizottságok lesznek, amelyekben az alispán, a mezőgazdasági kamara, a gazdasági egyesület és a vármegyei mezőgazdasági bizottság kiküldöttein kívül, mint közvetlen végrehajtószerv a gazdasági felügyelőség foglal helyet. Vetőmagot csak hitelben, egy évi visszafizetés kötelezettsége mellett ad a kormány, a visszafizetés határideje 1932 szeptember 30. Kikötötte a községi képviselőtestület szavatosságát, mert így látja biztosítottnak azt, hogy az igényeket a legnagyobb szigorral bírálják el s a kiosztásnál valóban csak az jön számításba, aki arra a legjobban rá volt szorulva. A tizenhete vármegyében és egy városban eddig megállapított hitelkeret mintegy 79.373 métermázsas buza és 15.000 métermázsas rozs, péciszettében 1.751.000 pengő. Természetesen nem részesültek támogatásban azok a vármegyék, amelyeket az idő viszontagság nagyobb károsodástól megkímélt s ahol ennek következtében a vetőmagkérdés nem súlyos gondja a gazdáknak.

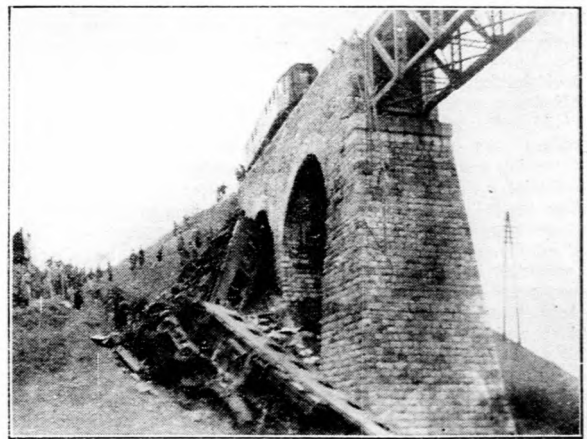
A vita során Somssich László gróf helyeselte, hogy husz katasztrális hold szántóföldet állapítsanak meg maximumként. A Futura készletéből mindazt, amj emberi táplálkozásra alkalmas, arra kell felhasználni, takarmányozási célokra csak az emberi táplálkozásra teljesen alkalmatlan készletet szabad fordítani.

Hoyos Miksa gróf a tervezett korlátozást aggályosnak tartja, mert husz holdon felül is jelentkezhetnek komoly igények. Tomcsányi Vilmos Pál kívánatosnak tartaná, hogy eset-

ről-esetre a husz holdon felüli gazdákat is részesítsék a vetőmagakcióban. Marschall Ferenc helyesli azt a rendelkezést, hogy a vetőmagkölesőnt pénzürtékben kell majd visszafizetni. Végül kérte a minisztert, hogy a minőségi követelményeket a legszigorban kezeltesse az akciónál.

Haf pengős bolettamentes inség-gabona.

Ivády Béla földművelésügyi miniszter bejelentette azután, hogy a tél folyamán megindítandó inségakció méreteiről is tájékozódást szerzett. Három olyan kategóriáról lehet szó, mely az ellátatlan mezőgazdasági lakosság megsegítésénél számbajöhet. Az első kategóriába tartoznak az elemi csapások által sújtott vidékeken azok a gazdák, akiknek annyituk sem termett, hogy maguk és családjuk kenyérgabonájárról gondoskodhassanak. A második kategóriába tartoznak az ugyancsak a falvakban élő munkanélküli mezőgazdasági és ipari munkások, míg a harmadik kategóriába a falvakban élő rokkantak, nyomórékok, aggok, szóval, akik teljesen munkaképtelenek. Az első kategóriánál a segítség módját kölesön utján egy évi hitelre tervezi a kormány, a második kategóriánál lehetőleg inségmunkák utján, a harmadik kategóriánál pedig természetbeni segítség kiosztásával. A főváros és az ország nagyobb városában az akció a népjóléti miniszter bonyolítaná le, a falvakban és a mezőgazdasági jellegű városokban pedig a földművelésügyi miniszter. A városokban liszt-, a falvakban gabonakiosztással gondolja a kormány a segítés módját azért, hogy a gazdák korpához is jussanak állataik takarmányozásához. Az inséggabona

Kép a biatorbágyi gatzetről.

A viaduktról lezuhant hálókocsi és egy személynkocsi romjai.

Kép a biatorbázyi gaztétről.

Az áldozatok hozzátartozói a budapesti főkapitányságon.

árát 6 pengőben kívánja a kormány megállapítani, természetesen boletamentesen, a liszt árát pedig a 6 pengős búzának megfelelően számítják át. A kiosztás céljaira a Futuránál levő s erre alkalmas minőségű készleteket veszik igénybe. A fejkvóta havi 10 kilogramm gabona lesz, ami 7 kilogramm lisztnek, napi 21 dekagramm lisztnek, azaz 29 dekagramm kenyérnek felel meg. Figyelembe kell venni ennél az akciónál, hogy csak kiegészítésre egyből élelmezési lehetőségeknek. Megfelelő adatok nincsenek arról, hogy milyen mennyiséget kell erre a célra biztosítani s hány hónapig, mert hiszen ez függ attól is, hogy mikor áll be és meddig tart a tél. A kormány az akciót a vármegyék útján kívánja lebonyolítani nagyban, ugyanazzal a szervevel, amelyet a vetőmag-akciónál is igénybevette s amely éppen a vetőmagakció során sok helyi ismeretet szerez. Még tisztázatlan, hogy az akció céljaira milyen anyagi eszközök állnak rendelkezésre, ez megoldásra váró kérdés, tehát az akció anyagi kihatásaival meg nem tud számolni. Ez annál kevésbé lehetséges, mert még a szükségletek mértékéről sincsenek pontos adatok. Amennyiben az anyagi lehetőség megengedi, a kormány ezzel az akcióval kapcsolatban olyan intézkedéseket elrendelésére gondolt, amelyek az akciót kiegészítik s lehetővé tennék, hogy a már műszaki előkészítés alatt álló munkáknál minél több munkanélküli kapjon foglalkoztatást.

Megszűnik a sérelmes „főrt-tarifája”, felemelik a vasúti díjszabást.

A 33-as országos bizottság szeptember hó 10-én tartotta ülését, melyen legelső sorban Kenéz Béla kereskedelmi miniszter ismertette az államvasut helyzetét és azokat a nehézségeket, amelyek az államvasut pénzügyi egyensúlyának helyreállításánál fennállanak. A miniszter szerint a MÁV-nak a folyó költségvetési évre megállapított bevételei a vasúti forgalomnak egész Európában tapasztalható nagymértvű csökkenése folytán előreláthatóan igen tekintélyesen csökkenni fognak. E kiesés pótlására a miniszter a kiadásoknak mintegy 30 millió pengőig terjedő csökkentését irányozta elő. E kiadás-megtakarítások azonban nem ellensúlyozhatják teljesen a várható bevételcsökkenést, s ezért kénytelen a MÁV személynél díjszabását, amely egyébként az összes európai vasutak legolcsóbb díjszabása, némileg emelni, megjegyezvén, hogy egyes vonatoknál a legmesszebbi távolságokban díjszökkenés fog bekövetkezni. Már évtizedes panasza különösen a mezőgazdaságnak, hogy az államvasutak üzemeltetésében levő helyi érdekű vasutakon lényegesen magasabb díjszabás érvényesül, mint a vasut saját vonalain. Ezen az aránytalanságon kíván a kormány segíteni akkor, amidőn a helyi érdekű vasut évről-évre melletti megváltása után a díjszabások korlátlan gyakorlatát a helyi érdekű vasutak vonalain kívánja a MÁV-nak biztosítani, s ezáltal 4653 km-en úgy az áru-, mint személytarifát leszállítani, ami által a sokat sérelmezett ugynevezett főrt-tarifája teljesen megszűnik. Ugyanez a cél vezet a kormányt akkor, amikor az 1923-ban Rómában kötött nemzetközi szerződésben biztosított jogával élve a Duna—Száva—Adria Vasut (Déli Vasut) államvasutai kezelésbe vételét elhatározza.

Az áru-díjszabásnak mintegy tíz százalékos emelését hajtják végre a fővonalakon, amely a mezőgazdasági terményeket nem érinti, sőt, ezeknek tarifája lényegesen csökkenni is fog. Így a gabona díjszabása 20 százalékkal, a gyümölcsfélélé 23,9 százalékkal, a tojásé 15 százalékkal, a mezőgazdasági gépeké 27—15 százalékkal, az élőállaté pedig nagyobb távolságban mintegy tíz százalékkal fog csökkenni.

Orffy Imre a bor vasúti tarifájának csökkentését kérte a MÁV minden vonalán. A III. osztályú személyvonat-jegyek emelése ellen szociális szempontból aggályai vannak. Bíró Pál szerint a díjszabás-emelésnél az okvetlenül szükségesnél nem szabad továbbmennni. Az általános díjszabás-emelésnek a kiviteli lehetőségeket szűkítő hatása részbeni ellensúlyozására a közvetett kiviteli forgalom részére különleges díjszabási intézkedéseket kíván.

Somssich László gróf köszönetet mondott a miniszternek a mezőgazdasággal szemben tanúsított jóindulatáért, amely a tört tarifák megszüntetése és egyes mezőgazdasági cikkek tarifakedvezményében nyilvánul meg. Tarifakedvezményeket kért az inséges vidékekre küldendő kenyérgabona és takarmányozás számára szolgáló szemes terményekre. A buzakivitelnek is kedvezményes tarifára van szüksége. Murakeresztr, Hegyhalom és Záhony irányában. Olesó exporttarifát kell biztosítani az állatszállítványoknak is, ugyszintén a sovány sertéseknek a Tiszántulról Dunántulra, a sovány marháknál pedig Dunántulról Tiszántulra. A tej és a mütrágya tarifáját is olcsóbbá kell tenni.

Hoyos Miksa gróf szerint mindent el kell követni azért, hogy a magas nyugdíjterhet a mostani generáció válláról le vegyünk s hosszú évekre osszuk el.

Kállay Tibor felszólalása után Pallavicini György ögróf azt kérdezte, hogy nem lehetne-e lényeges megtakarítást elérni a szénárak leszorításával.

A bizottság ezután a MÁV szanalási programjáról való vitát megszakította, hogy Walko Lajos külügyminiszter tájékoztatót adhasson.

Miért fordultunk a Népszövetséghez?

Walko Lajos külügyminiszter tájékoztatta ezután a bizottság tagjait genfi útról. Utalt arra, hogy a magyar kormány jegyzékben fordult a Népszövetséghez azzal a kéressel, hogy vizsgálja meg Magyarország pénzügyi helyzetét s szakértők útján nyújtson kezét ahhoz, hogy az a pénzügyi rekonstrukciós munka, amelyben a Népszövetség annak idején olyan tekintélyes részt vett, továbbra is sikerrel fenntartható legyen. Ennek a jegyzéknek következtében az első feladat az, hogy Magyarország szakértői Genfben utazzanak s ismertessék a Népszövetség pénzügyi bizottsága előtt azokat az adatokat, amelyek szükségesek van a bizottságnak ahhoz, hogy Magyarország pénzügyeibe teljes és tökéletes betekintést nyerjen.

A további lépés minden valószínűség szerint az lesz, hogy ezek után az előtanulmányok után a Népszövetség szakdelegátusokat küld Magyarországra, hogy azok a helyszínen is tanulmányozhassák azt a helyzetet, amelybe Magyarország a világi gazdasági válság folytán került.

— A magunk részéről — mondotta a külügyminiszter — természetesen minden el fogunk követni, hogy a legösszefogottabban és a legrészletesebben megadjunk felvilágosítást. Megnyugtató, hogy milyen komolyan és behatóan foglalkozik a Népszövetség a magyar pénzügyi helyzettel. A megfolytatandó vizsgálat két-ségtelenül erős erkölcsi hatást fog gyakorolni a világ pénzügyi köreire, ami megkönnyíti majd azokat a tárgyalásokat, amelyek rövidlejáratu hitelveink és kölcsöneink meghosszabbítására irányulnak. A további teendőkről teljes, részletes képet természetesen csak akkor kaphatunk, amikor a Népszövetség részéről kiküldendő szakértő bizottság befejezte munkálatait, mert akkor állapíthatók meg mindazok a javaslatok, amelyek hivatva lesznek Magyarország pénzügyi helyzetének stabilitását biztosítani.

A bizottság ezután tanácskozást félbeszakította. Legközelebbi ülése szeptember hó 16-án lesz.

Rendelet a forgalmi adó felemeléséről.

A Budapesti Közlöny szeptember hó 11-iki száma közli az általános forgalmi adó (váltás) kulcsának felemeléséről szóló kormányrendeletet, amely szeptember 14-én lépett életbe.

A rendelet az általános forgalmi (vámforgalmi) és a cu-

korrepa után fizetendő adó 2 százalékos kulesát 3 százalékra emeli fel és az emelésnek megfelelően 50 százalékkal növeli az általános forgalmi adóatlányokat, a hufsorgalmi adó, valamint az adóváltások kulesát is. Ugyancsak felelmei a rendelet a tőzsdei áruügyletek után járó forgalmi adó kulesát is.

A kereskedők, továbbá a forgalmi adóváltás fizetésére nem köteles iparosok, a náluk az 1931. évi szeptember 12-én raktáron lévő adóváltás alá eső áruk forgalmi értéke után az adóváltástöbbletet megfizetni tartoznak.

Az agrárblokk ülése.

Az Egységspárt agrárblokkja szeptember hó 10-én ülést tartott.

Farkas Géza az elnöki megnyitó során a vetőmag-akcióról emlékeztet meg és arra kérte a földművelésügyi minisztert, hogy az akcióban a husz holdon felüli gazdákat is részesítse megokolt esetekben. Kérte továbbá, hogy újítsák meg az akciók gazdahiiteket, a közmunkák során pedig a mezőgazdaság érdekeit szolgáló munkaalakokat biztosítsanak, elsősorban folyószabályozásokat.

Irády Béla földművelésügyi miniszter kijelentette, hogy csak a husz holdon aluli birtokosokat részesítheti az állam vetőmaghitelben. Elhhez ragaszkodnia kell, kivételt csak rendkívül méltányos egyes esetekben tehet. Ugy az akciók hitelek visszafizetésénél, mint a közmunkák megindításánál a legmesszebbmenően honorálni fogja a gazdatársadalom kívánásait.

Vay Miklós báró javasolta, hogy az akcióbehajtásoknál engedjen át az állam tíz százalékot a községeknek. Ezt az összeget a gazda terményben rója le, amit azután az inség enyhítésére fordítsanak. Az agrárblokk a javaslat megvitatására bizottságot küldött ki.

Csizmádia András rámutatott arra, hogy az önhibájukon kívül eladódott gazdák nagy reményt fűztek a földterherrendező-bizottság működéséhez. Eredmény azonban még mindig nem mutatkozik, eddig nem történt más, csak az, hogy az árveréseket felfüggesztették. Küldjön ki az agrárblokk küldöttséget, amely kérje meg a pénzügyi kormányzatot arra, hogy a gyufakölcsönből fennmaradó 11,865.000 pengőt egészítse ki 6,000.000 pengővel s ezt bocsássa a földterherrendező-bizottság rendelkezésére. Így az eddig jelentkező 11,600 ügyből, amely közül 10,800 birtoknak szanálását rendelték el. 8—8500 szanálható lenne. Patacsy Dénes arra kérte a kormányt, hogy kényserítse vissza az országba a külföldre menekült tőkét s törvényhozási uton intézkedjék. Az értekezlet elhatározta, hogy a Csizmádia András és Patacsy Dénes által előterjesztett javaslatok megvitatására bizottságot küld ki.

Az Egységspárt értekezlete.

Az Egységspárt szeptember hó 10-én értekezletet tartott, mely mindenekelőtt a párt tisztikarában megüresedett helyeket töltötte be s Pesthy Pál elnök javaslatára alelnökké Schandl Károlyt választotta meg, az elnöki tanácsban megüresedett tagsági helyekre pedig a következőket választotta meg: Berki Gyula, farkasfalvi Farkas Géza, Biró Pál, Kálnoki Bedő Sándor, Láng Boldizsár báró, Kozma Jenő, Lakatos Gyula, Östör József, Temesváry Imre, Tomesányi Vilmos, Níamesny Mihály.

A miniszterelnök beszéde.

Károlyi Gyula gróf miniszterelnök szólalt fel ezután és tájékoztatta a pártot a Népszövetséghez intézett jegyzékről. A kormány azért fordult már most a Népszövetség pénzügyi bizottságához, mert ha ezt az alkalmat elmulasztotta volna, úgy a kérdés elodázódott volna a legközelebbi ülészkakra, amely január második felében lesz. A magyar pénzügyi helyzet részletes ismertetése céljából a kormány a pénzügyminisztérium és a Nemzeti Bank egy-egy tisztviselőjét küldte Genfbe azzal, hogy a Népszövetség pénzügyi bizottságát teljes őszinteséggel és részletességgel tájékoztassák. Ezután történik majd döntés arról, természetesen a magyar kormánnyal egyetértően, hogy kik lesznek azok a szakértők, akiket a Népszövetség pénzügyi bizottsága Magyarországra küld s hogy az illetők mikor érkeznek. Azzal, hogy a kormány már most a Népszövetség pénzügyi bizottságához fordult, egy negyedévet nyert, ami mindenestre jelentős szempont.

— Felesleges hangsúlyoznia, — folytatta a miniszterelnök, hogy a kormány mennyire fájó szívvel tette meg eddigi rendelkezéseit és teszi meg a jövőben is azokat az intézkedéseket, amelyek, sajnos, olyan természetűek lesznek, hogy bár ne kellene életbe léptetniük ezt. Természetes, hogy ezek az intézkedések nem népszerűek a nép széles rétegeiben, hiszen mindegyik rendelet a társadalomnak más-más rétegét érinti, s újabb terheket je-

lent. Sajnos azonban, elkerülhetetlenek ezek az intézkedések. A kormánynak kitűzött célja és főtevékése az, hogy a társadalom minden rétege lehetőleg egyformán, aránylagosan és igazságosan legyen megterhelve.

Rámutatott ezután arra, hogy a földművelésügyi kormányzatnak legelső teendője a vetőmagakció lebonyolítása, mert itt a vetés ideje. Sürgős az kenyérgabonával való ellátása is az inségbe jutott lakosságak. A kormánynak elsőrendű kötelessége gondoskodni arról, hogy inség sehol az országban ne legyen. A legnagyobb hiba volna azonban, ha a kormány ezt az akcióit olyan mértékben fejlesztené ki, hogy pénzügyi szempontból vele megbirkózni nem lehetne. Nem lehet szó tehát arról, hogy az állam vetőmaggal, vagy kenyérmaggal ellát mindenkit, aki jelentkezik. A legnagyobb szigorúsággal, egyénenként kell elbírálni azt, hogy valóban rászorul-e arra, hogy ebben az akcióban részesüljön.

A kormánynak természetes kötelessége akkor, amikor e szigorú intézkedéseket életbe lépteti, a gazdasági élet fellendítésére is törekedni, amennyire csak lehetséges az a mai viszonyok között. A legnagyobb erővel és behatón foglalkozik a kormány az exportlehetőségek kiépítésével. Bejelentette, hogy exportálható buzamennyiségünk valószínűleg meglehetősen felülmja azt a mennyiséget, amit a legutóbbi számítások alapján remélhetünk. Örvedetes az, hogy nagyobb mennyiségű gabonát exportálhatunk, mint remélhetünk, mert így valutáris helyzetünk is némileg megkönnyebbül. A gazdasági élet fellendítését szolgálja a vasuti tarifa rendezése is, amellyel kapcsolatban a gazdatársadalomnak régi óhaja teljesül. Azok, akik helyi érdekű vasuti vonalak mellett laknak, tudják, hogy a tört tarifa milyen nyomoztatón hatott a gazdasági életre. A tarifarendezés az ország egész gazdasági életére kedvező hatással lesz, nemcsak a mezőgazdaságra, hanem az iparra és kereskedelemre is.

Végül kijelentette, hogy a kormánynak sok terve van tanulmányozás és előkészítés alatt, amelyeket fokozatosan, napról-napra dolgoznak ki s amint konkrét formát öltenek, a kormány saját hatáskörében azonnal intézkedik, vagy azonnal a 33-as bizottság elé viszi őket, hogy lehetőleg idővesztéség nélkül valósulhassanak meg.

A pártértekezlet helyesléssel és éljenzéssel vette tudomásul a miniszterelnök bejelentését.

Krúger Aladár hangsúlyozta, hogy ha más mód nincs a buzaár kérdés megoldására, úgy a gabonamonopólium bevezetéséhez kell folyamodni.

A borértékesítés kérdése.

Irády Béla földművelésügyi miniszter rámutatott arra, hogy ma, amikor a gazdasági évrnek közepén vagyunk, lehetetlen a gabonamonopólium bevezetése. Lehetetlen felfordulást idéznie ez elő, úgy hogy nem tartja kereszttülvihetőnek és nem tudja érte a felelősséget vállalni.

— A megelőző kormány súlyos áldozatokat hozott a borértékesítés megoldása érdekében azért, hogy a magyar bor jóhírnevét helyreállítsa külföldön és visszaszerezze az elvesztett régi piacokat. Ezek a helyes elgondolásból kiinduló kísérletek azonban nem jártak kellő sikerrel különböző körülmények miatt. A borexport visszasett, komoly mennyiséggel e téren számolni nem lehet. Szük lehetőségek vannak e kérdés megoldására. A borkivittelt csak úgy tudnánk fokozni, ha kereskedelmi szerződések során megfelelő felvevőképességű piacot tudnánk szerezni. Sajnos, a belső fogyasztás huszonkét liter fejenként, míg Franciaországban például százhusz liter esik egy emberre. A mai helyes viszonyok mellett valószínű, hogy a belső fogyasztás is csökkenni fog. Szőlőtermelésünket át kell szervezni, a esemeszölőre és a belső fogyasztás emelésére kell a súlyt fektetni. Momentán segítség lehet az, ha igyekeznünk a bortermés egy részét borpárlattá sűrűsíteni az ipari szeszgyárak után. Ne-

Magyar ember

magyar cégtől vásárol

minden hangszeri,

melyet a legfinomabb minőségben és legolcsóbb árban

REMÉNYI MIHÁLY

hangszertelepe szállít.

Budapest, VI./29. Király-utca 58.

Kérje most megjelent új árjegyzéketem.

hez ennek megoldása is, de igen nagy szociális érdekek fűződnek hozzá. A másik megoldás kapcsolatos a Motalkóval, a *bortermésből nagyobb mennyiséget kell erre fordítani, mint eddig*. A kérdésnek száz és száz ága van, úgy hogy konkrét javaslatot nem terjeszthet elő, megnyugtatta azonban a pártot, hogy a kormány módot fog találni arra, hogy *ezt a súlyos kérdést valamiképpen megoldja*.

Erődy-Harrach Tihamér a *népiskolai oktatás költségeit* tette szóvá. Utalt arra, hogy a szülők az aránylag jobb termései vidékeken sem tudják fedezni az oktatás költségeit.

Petri Pál államtitkár elvileg egyetért az előtte szóival abban a tekintetben, hogy a *népiskolai oktatás költségeit redukálni kell*. Ismertette az erre irányuló rendelkezéseket, majd közölte, hogy a kultuskormány a tankönyvkiadókkal olyan megegyezést kötött, amely szerint ebben az *éven 15 százalékkal olcsóbb lesz a tankönyvek ára, mint az elmúlt esztendőben*.

Elrendelik a külföldön lévő magyar vagyon bejelentését.

Gáspárdy Elemér arra kérte a kormányt, hogy a radikális takarékosági intézkedéseket még jobban szigorítsa meg és terjeszkedjék ki azokra az intézkedésekre is, amelyeket jelenleg az egész nemzet közvéleménye sürget és vár. Javasolta, hogy a kormány a 33-as bizottság felhatalmazása alapján adjon ki rendeletet, hogy *mindazok, akiknek külföldön devizájuk, takarékbetétek, vagy bármi vagyonuk van, azt záros határidő alatt fegyházbüntetés terhe mellett kötelesek bejelenteni*. A másik kérdés, amelyet szóvá akar tenni, *egyesekei horribilis jövedelműi a közületeknél, amelyeket különféle szerződések biztosítanak számukra*, kérte továbbá, hogy a kormány a magyar ipart megölő üzemek tekintetében hasson oda, hogy a *hasznot nem hajtó üzemek megszűnjenek*. Végül azt kívánta, hogy a *városi tisztviselők fizetését is állami státuszrendszerű fizetésbe osszák be*, mert ezen a téren szembeszökő különbségek vannak.

Károlyi Gyula gróf miniszterelnök válaszolva a felszólásra, kijelentette, hogy a kormány már foglalkozott ezekkel a kérdésekkel. A külföldi követeléseknek kötelező bejelentéséről szóló kormányrendelet már elkészült és *legközelebb a 33-as bizottság elé kerül*. A felesleges és hasznot nem hajtó közülemeknek a leépítését a kormány terveztette és *ezt a tervét végre is hajtja*. Ami a többszörös és aránytalanul magas fizetéseket illeti, ezekre nézve konkrét választ nem tud adni, mert a kérdést *egyenként veszi vizsgálat alá*.

Mayer János ünneplése.

Ráday Gedeon gróf megemlékezett azokról a meg nem érdemelt és rosszul eső támadásokról, amelyekben *Mayer János* részesült az országgyűlés mindkét házában. Mayer János nem szorult védelemre, mert akik ismerik az ő puritán, szerény egyéniségét, azok tisztában vannak a *támadások komolytalanságával*. Azt hiszi, hogy a párt minden tagja felhatalmazza őt arra, hogy *ragaszkodását, szeretetét és tiszteletét nyilvánítsa Mayer János iránt*.

Mayer János kiscgazdaminiszter hálás köszönetet mondott azért a kedves bizalomért, amelyet a párt személyével szemben kifejezett. A kormány bemutatkozása alkalmából súlyos személyes éli támadásban részesült egyesek részéről és úgy állították őt be, mintha ő miniszterséget akart volna kiverekedni magának. Ezeket a támadásokat *Károlyi Gyula* gróf miniszterelnök visszautasította és a felsőház részéről is teljes elégtételt kapott. Most már napirendre tér a dolog felett, bár nehezebb esett ez a támadás és hogyha a miniszterelnöktől nem kapott volna elégtételt, akkor *levonta volna a támadás tanulságait*. Végül utalt arra, hogy őt sohasem vezette személyes érvényesülés, hanem mindig *legjobb tudása szerint arra törekedett, hogy a nemzet egyetemes érdekét szolgálja*.

A párt tagjai lelkesen ünnepelelték ezután *Mayer János* minisztert.

A 6-os albizottság munkája.

A 33-as bizottság által kiküldött *hatos albizottság* szeptember hó 9-én befejezte a *vállás- és közoktatásügyi tárcá* folyó évi költségvetésének tárgyalását és a *vállás- és közoktatásügyi miniszterrel* egyetértőleg a *tárcánál 2.290.184 pengő megtakarítást határozott el*. Elhatározta továbbá az *országos népiskolai építési alap, valamint az országos polgári iskolai építési alap megszüntetését*.

Ugyancsak a *vállás- és közoktatásügyi miniszterrel* egyetértőleg elhatározta a *bizottság, hogy különösen az egyetemek, a testnevelés, az állami színházak és a külföldi Collegium*

Hungaricumok kérdésénél *oly szervezeti változások lesznek megvalósítandók, amelyek jelentősen tovább megtakarításokkal járnak*. Ezek a szervezeti változások utján elérhető megtakarítások teljes mértékben természetesen csak a jövőben fognak jelentkezni.

A 6-os bizottság szeptember hó 11-én a *földművelésügyi minisztérium* költségvetésének felülvizsgálását rendelte el.

A rétsági kerületet Keresztes-Fischer belügyminiszternek ajánlották fel.

A kettős mandátumok eldöntése során *Zsitvay* Tibor igazságügyminiszter tudvalevőleg lemondott a *rétsági kerület* mandátumáról. Az így megüresedett mandátumot a kerület választópolgárai nagy lelkesedéssel vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszternek ajánlották fel. Vitéz *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter szeptember hó 5-én *Zsitvay* Tibor igazságügyminiszter társaságában Rétságra utazott, ahol a választókerület polgársága előbb elbucszott volt képviselőjéről, majd nagy érdeklődéssel hallgatta meg *Keresztes-Fischer* Ferenc belügyminiszter programbeszédét. A belügyminiszter beszédét a nagy számban egybegyűlt választóközönség nagy lelkesedéssel fogadta.

A székesfehérvári bérlőgyűlés.

Több mint ezer kis- és nagybérlő nagygyűlése folyt le Kisasszonynapján *Székesfehérvárott*. Felsőőrü *Nagy* Pál, a Magyar Földbérlők Szövetségének közreli elnöke nyitotta meg az ülést. Rámutatott a nehéz helyzetre, amelyet enyhíthetne a bérlők és bérbeadók között fölmérülő ellentétek kiküszöbölése. Tiszteletben kell tartani a kétoldalú szerződéseket, de a *kirívó esetekben okvetlenül megegyezésre van szükség*. *Eszenyi* Jenő, a Magyar Földbérlők Szövetség országos elnöke szerint a súlyos bajokon csak a legszélesebbkörű tömörülés segíthet. *A bolettát nem lett volna szabad megosztani a birtokosokat más módon kellett volna kárpótolni*. Tiltakozik az elviselhetetlen kamattelher ellen, mert ez tönkreteszi a gazdákat. *Ereky* Károly valószínűsíti a bérlői szerződések egyes kirívó esetét. *Van olyan kisbérlő, aki 150 pengőt is fizet egy évre egy hold föld után!* Támadja a kartelpolitikát. Sürgeti a kormány beavatkozását, mert a világválság még nem igazolhatja azt, hogy a kormányzás nem tehet semmit a gazdasági leromlás ellen. *Száraz* Richárd szerint helyre kellene állítani a termelés jövedelmezőségét minden gazda, de főleg a bérlők javára, mert hiszen a bérlői kettő helyett kénytelen dolgozni, hogy megélhesen. Rendezni kell a bérlők és bérbeadók viszonyát, de meg kell oldani a termelés bajait is. *Csikvány* Ernő képviselő megállapítja, hogy a gazdaközöny frontját a bajok már áttörték, mindenki érzi, hogy csak a szervezkedés segíthet. Állítsanak fel egyeztető bizottságokat a bérlők és bérbeadók vitás ügyeire, legyen meg a felmondási jog. *Farkas* Elemér képviselő sajnálattal állapította meg, hogy mikor a külföldi hitelezők hosszulejárata pénzt unszoltak reánk, visszautasították őket *Elsősorban a súlyos kamatok leszállítására kell törekedni*. Jöjjenek most az ország segítségére azok, akiknek módjukban volt, hogy pénzt vigyenek ki a külföldre! *Glaser* Géza a bolettát bírálja. Kimutatja, hogy a forgalmi adó felemelése főleg a falura nehezedik. A gazdák látni szeretnék, hogy a *33-as bizottság* azokra az adónemekre is *rátér-e, amelyek a kartekeket terhelik*. Beszél a cukorkartelről; szerinte másfél pengővel több lehetne a répa ára a mainál, mert így van a szomszéd országokban is. *Elek* Ferenc olyan megoldást kíván, ami mellett a bérlő és bérbeadó meg tudjon élni. Sürgeti az *ingójelzáloghitel megvalósítását*. *Simon* András képviselő szerint hiba, hogy a volt kormány nem létesített külön agrárbankot. *Kun* András a hitelhelyzet tarthatatlanságáról beszél. *Kovács* Gyula a kartekek visszaéléseinek néhány kirívó esetét tárta föl. *A valódi érték tízszeresét követelik traktoralkatrészekért*. A szén ára majdnem változatlan, míg a buzáé 70 százalékkal esett! Beszél az oltóanyagkartel visszaéléseiről. Az állatok értékét megközelíti a gyógyszeresek ára. Eseteket hoz fel a gazdavagyon pusztulásáról. Csehországban moratóriumot követelnek a gazdák, pedig ott 36 pengő a buza és mázsáinkint 60 pengővel drágább a disznó. Országos gazdaggyűlésen kell követelni a *szanálóbizottság* összetételének *megváltoztatását*. *Varga* József kisbérlő rámutat, hogy kenyer nékül áll a falu. Halasztást kíván a haszonbérekre és tartozásokra. *Jungut* Frigyes pedig a munkásföldök séreheit tárta elő.

A magyar kormány a Népszövetséghez fordult.

Annak az erőfeszítésnek és tagadhatatlanul gyorsított munkának, melyet a kormány az államháztartás válságának az orvoslása érdekében kifejt, jelentős állomása érkezett el. Ugyanis *Pelényi János* genfi magyar miniszterrezidens *Sir Eric Drummond*nak, a Népszövetség főtthkárának a következő jegyzéket nyújtotta át:

„Amidőn a háboru után Magyarország gazdasági és pénzügyi válságba jutott a *Népszövetség* szives volt értékes és hathatós segítségével részesíteni. Ennek folytán hozzá lehetett kezdeni Magyarország pénzügyi újjáépítéséhez és az gyorsan és jó eredménnyel végre is hatatott.

A jelenlegi világválság következményei súlyosan érintik Magyarország gazdasági és pénzügyi életét. A magyar királyi kormány a Népszövetséghez fordul azzal a kéréssel, vizsgálta meg az ország pénzügyi helyzetét szakértői értekezlet útján. A magyar királyi kormány őszintén reméli, hogy a Népszövetség, amely sikerrel támogatta Magyaror-

szágot a multban, szives lesz a jelen helyzetben is segítséget nyújtani az országnak abból a célból, hogy pénzügyi rekonstrukciós munkájának állandósága továbbra is biztosíthatassék.

A Népszövetség tanácsa még ugyanezen a napon tárgyalás alá vette a magyar javaslatot és úgy határozott, hogy azonnal a pénzügyi bizottság elé terjeszti.

A Népszövetség pénzügyi bizottsága szeptember hó 12-én kezdte tárgyalni a magyar javaslatot. A magyar kormány pénzügyi szakértői: *Imrédy Béla*, a Nemzeti Bank megbízottja és *Jakabb Oszkár*, a pénzügyminisztérium képviselője, továbbá *Pelényi János* miniszterrezidens a bizottság előtt ismertették Magyarország pénzügyi és gazdasági helyzetét. A bizottság a tárgyalásokat a szokás-hoz hiven bizalmasnak nyilvánította. A magyar kiküldöttek szeptember hó 14-én tovább folytatták tájékoztató előadásukat. Döntés ezideig nem történt.

A Kormányzó Ur a pápai főiskola négyszázéves jubileumi ünnepségén.

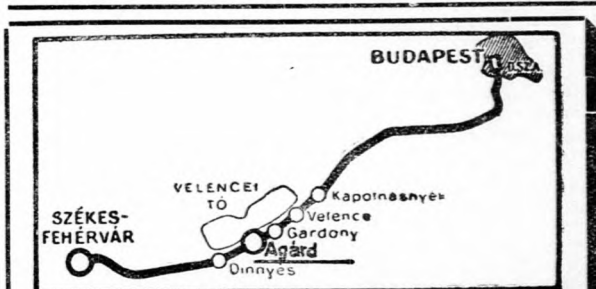
Szeptember hó 7-én fényes ünnepségek színhelye volt Pápa városa, ahol nagyszámu előkelő közönség megjelenése mellett a Kormányzó Ur jelenlétében ünnepelték meg a pápai főiskola négyszáz éves jubileumát. A jubileumi ünnepséget a református templomban tartott ünnepi istentisztelet előzte meg, amelyen *Öllé Sándor* pápai lelkész prédikált. Az istentisztelet befejezése után a közönség a főiskola feldiszipített udvarára vonult, ahol pontosan fél tizenegy órakor viharos éljenzés közben érkezett meg *Horthy Miklós*, Magyarország kormányzója. A Kormányzó Urat *Antal Géza* püspök, *Balogh Imre* dr. titkos tanácsos, *Vértessy Sándor* kabinetirodai főnök és vitéz *Somkuthy József* tábornok kísérték. A Kormányzó Urat *Balogh Jenő* dr. titkos tanácsos, az egyházkerület főgondnoka köszöntötte, akinek üdvözlő szavaira *Horthy Miklós* Kormányzó Ur a következő beszéddel válaszolt:

— Négy évszázaddal ezelőtt, öt évvel a mohácsi nagy katasztrófa után, amidőn a magyar kulturának ez a kimagasló intézménye életre kelt, Buda várán még a nemzet zászlaja lengett, de a védtelen országban a pártharcok küzdelmei között az aggódó honfilelkek előtt már kibontakoztak annak a megdöbbentő kálváriának körvonalai, amely a sorsüldözött hazára várt.

— A csüggedésnek e szomorú napjaiban az iskolaalapító ősök a magyar faj életerejébe vetett hitükről tettek tanuságot. És ez a hit helyesnek bizonyult, a pápai iskola dacolni tudott a válságos idők pusztító erejével, fejlődésével dicsőséget hozott a magyar művelődésnek, s ez a főiskola áll ma is, épp úgy, mint ahogy él maga a nemzet, amely most ismét nagy megpróbáltatások sokszor csüggesztő terhe alatt szenved.

— Ma ez az évforduló több az egyszerű ünnepségnél. Az ősöknek a történelem által igazolt példája bizalomra tanít a jövővel szemben és erősíti bennünk a hitet a magyar faj életerejében. A multba emlékezés fényénél azonban nemcsak azt kell meglátnunk, ami biztató, ami felemelő, hanem azt is, ami akkor hiba volt, amikor a balsors méreteit olyan hatalmas erővel fokozta. Mohácsot az tette csaknem helyrehozhatatlan csapássá, ami idebent utána következett: a pártoskodás és az önzés uralma a közéletben.

— Ezt a hibát nem szabad újra elkövetnünk. Nem engedhetjük meg, hogy pártharcok veszélyeztessék annak a küzdelemnek az erejét, amelyet a nemzet most létéért folytat. Mindenkitől elvárom, hogy ma egyéni érvényesülését a közérdeknek rendelje alá és tudatában legyen annak, hogy ebben a válságos időben a nemzet életfeltétele minden becsület magyar ember fokozott áldozatkészsége. Azoktól pedig, akik a közhatalomnak bármily csekély mértékben is részesei, ma inkább, mint valaha, puritán önzetlenséget, sok megértő emberszeretetet, a

Öregségére gondoskodjék otthonról. Agárdon vásároljon házhelyet!

Agárd vasútállomás és a Velencei-tó mellett, Budapest-Kelenföldtől 44 km-re a székesfehérvári fővonalon fekszik.

**80—260 négyszögöles telkek
2.50—7 pengőért.**

Havi 10—40 pengős részletfizetésre!

Talaja mindentermő televény föld! Ivóvize kitünő!

Közgazdasági Hitelbank R. T. IV., Váci-utca 39. sz.

Telefon: 835—18, 835—19.

Turista-szálló és vendéglő!

Kérjen díjmentes prospektust!

hivatásos lázitókkal szemben pedig kérlelhetetlen szigort követeltek meg.

— Abban a reményben, hogy a mai ünnepségnek ezt az igazi jelentőségét e falakon túl is mindenki mélyen átérzi szívében, még egyszer büszke kegyelettel adózom Pápa város ősi kollégiumának és őszintén kívánom, hogy működését továbbra is évszázadokon át kísérje az isteni Gondviselés oltalmazó és segítő ereje.

Hosszantartó éljenzés harsant fel az államfő beszédének minden mondatánál, amely után *Pongrácz József* dr. főiskolai igazgató intezett beszédet a megjelentekhez.

Kozma Andor a főiskola jubileumára írott ünnepi ódáját olvasta fel, majd pedig felolvasták *Rothermere* lord sürgönyét. *Petri* Pál dr. államtitkár szavai után *Dókus* Ernő, a református egyetemes konvent elnöke mondott beszédet. A külföldi szónokok sorát *J. Obbing*, a holland királyné udvari lelkésze nyitotta meg, aki után *J. M. Webster*, a református egyházak világszövetségének titkára tolmácsolta a skót egyházak üdvözlését. A jubileumi ünnepség után a megjelent közönség felvonult a főiskola első emeleti díszcsarnokába, ahol a Kormányzó jelenlétében leleplezték a főiskola halottainak emléktábláját.

Az ünnepségek során szeptember hó 7-én délután leleplezték a főiskola előtti Széchenyi-téren felállított *Petőfi-* és *Jókai*-szobrot. A szoborleleplezésen a Kormányzó Ur is megjelent s az államfő koszorúját *Koós* Miklós alezredes, szárnysegéd helyezte el a leleplezett szobrokra. Az államfő ezután a közönség éljenzése közben elhagyta az ünnep színhelyét s az állomásra hajtatott, ahonnan délután öt órakor visszautazott a fővárosba.

KÜLPOLITIKAI KRÓNIKA

A genfi tanácskozások.

A Népszövetség tanácsának genfi tanácskozásai során, szeptember hó 7-én tudomásul vették a hágai nemzetközi törvényeknek a *német-osztrák vámunióval* kapcsolatos szakvéleményét. A Népszövetség közgyűlésén, szeptember hó 7-én *Titulescu* román delegátust 25 szavazattal elnöknek választották meg. *Apponyi* Albert gróf 21 szavazatot kapott. — Szeptember hó 9-én megválasztották a tisztikart. Hat alelnököt választottak, közöttük *Apponyi* Albert grófot is. Ezen az ülésen *Grandi* olasz külügyminiszter feltűnésteltető beszédet mondott a *leszerelés mellett* és sürgette, hogy az *összes államok haladéktalanul szüntessék be a folyamatban levő fegyverkezési program végrehajtását.* — A szeptember hó 10-iki

ülésen *Robert Cecil* lord angol delegátus mondott nagy beszédet a *leszerelés mellett*. Hangsúlyozta azt is, hogy ha Németország és Franciaország tettekkel közeledik egymáshoz, akkor a világ minden részében uralkodó bizonytalanság háromnegyed részben helyreáll és vissza- a pénzemberek bizalma. — Szeptember hó 11-én *Briand* francia külügyminiszter a Népszövetség érdemeit méltatta. — A szeptember hó 12-iki ülésen *Curtius* német külügyminiszter mondott hatalmas beszédet. Vázolta az európai államok válságos helyzetét és hangsúlyozta, hogy ha sürgősen nem történik valami, *össze- cmlik az egész világgazdaság.* A Népszövetségen van a sor, hogy minden erkölcsi tekintélyt latbavetve, a párizsi, londoni és római találkozások folytatását lehetővé tegye. A leszerelés kérdésében egyetért *Grandi* olasz külügyminiszterrel, de egyenrangúságot követel.

Folyik az angol államháztartás rendbehozatala.

A pénzügyi válság elhárítására alakult angol nemzeti kormány szeptember hó 9-én mutatkozott be a parlamentben, amikor is megkezdték az *új adók bevezetésének és a takarékosági rendszabályoknak vitáját.* Az alsóház 309 szavazattal 250 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak. A takarékosági rendszabályok közt szerepel a tisztviselők fizetéscsökkentése és a munkanélküli segélyek leszállítása, továbbá a dologi kiadások nagymérvű csökkentése. Az adóemelések sorában foglal helyet: a jövedelmi, a sörfogyasztási, a dohányfogyasztási, a benzin, a vigalmi adó emelése; a hadikölcsön-kamatok leszállítása. Az angol király civilisztáját a nemzeti szükségállapot tartamára 50.000 fonttal (1,350.000 pengő) csökkentette.

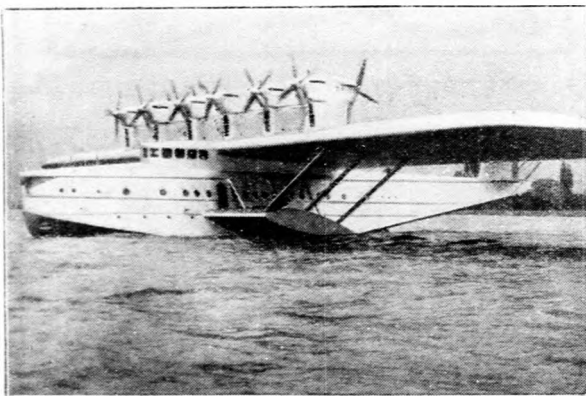
Az osztrák Heimwehr puccsot kísérelt meg.

Szeptember hó 13-án, vasárnap, Ausztriának egyik tartományában, *Stájerországban*, az osztrák nemzeti érzésű polgárorség (Heimwehr) puccsot kísérelt meg. *Judenburg* városában, továbbá a környező helységekben a *Pfriemer* Walter vezetése alatt álló felfegyverzett Heimwehr-legénység vérontás nélkül megszállotta a középületeket és átvette a hatalmat. Az osztrák szövetségi kormány nyomban sorkatonaságot és csendőrséget küldött ki a szóbanforgó helységekbe és csakhamar visszaállította a régi rendet. Néhány helyen a kormánycsapatok és a Heimwehr tagjai közt összeütközésre került sor, melynek során egy ember meghalt, tíz megsebesült. A Heimwehr több vezető emberét elfogták, *Pfriemer Walter* azonban elmenekült.

A Nemzeti Bank egy százalékkal csökkentette a kamatlábát.

A Magyar Nemzeti Bank főtanácsa 1931. évi szeptember 10-én tartott ülésében elhatározta, hogy a bank által váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapírok leszámítolásánál alkalmazott kamatlábát *9 százalékról 8 százalékra*, a népszövetségi kölcsön kötvényeire adott kölcsönöknél alkalmazott kamatlábát pedig *9½ százalékról 8½ százalékra mérsékli.* A Nemzeti Bankot ennek az intézkedésnek megtételére a bankhitel igénybevételében, valamint a jegyforgalomban a betétforgalom felszabadtása óta tapasztalt jelentős csökkenés, általában pedig a gazdasági életnek amugy is nehéz helyzete indította.

A magyar gazdasági élet rohamos lépésekkel halad kifelé abból a kényszerhelyzetből, amelybe az osztrák és a német események nyomán keletkezett nemzetközi riadalom kergette. Ez a megkönnyebbülés hozta magával a kamatláb leszállításának lehetőségét, amit a jegybank egy pillanatnyi késedelem nélkül foganatosított is. Remélhetően gyors ütemben folytatódik majd a kamatszint lefaragása ezután is, bár ebben a tekintetben természetesen kötnek bennünket a nemzetközi piac eseményei is.

A D. X. óriásrepülőgép testvére,

a D. X. 2., melyet az olasz kormány rendelt meg a híres német „Dornier”-művektől.

Schandl Károly leányának esküvője.

Schandl Károly dr. nyugalmazott földmivelésügyi államtitkár, országgyűlési képviselőnek, az OKH vezérigazgatójának leánya: Schandl Teesza és Ziegler Géza m. kir. kormányfőtanácsos, építész fia: Ziegler Géza kir. főmérnök Kisasszony napján este fél hét órakor tartotta esküvőjét a kir. palotában lévő várplébánia templomban. Az esketési szertartást Hamauer István váci megyéspüspök végezte, akinek Schandl Béla és Nagy József piarista tanárok asszisztáltak. Az orgonán Koudela Géza játszott. Tanuk voltak a menyasszony részéről Schandl József dr., a szolgadassági egyetem prodékánja, a völegény részéről Szentirmay Ödön, kuriai bírós. Az esküvőn fényes közönség vett részt, amelynek soraiban ott volt a magyar politikai, közgazdasági és társadalmi élet számos kitünősége. A templom belseje zsufolásig megtelt és a bejárat előtt a várudvaron is ellepték a járdát az esküvőre meghívottak. A násznép hosszú autósora a díszruhás rendőröktől őrzött oroszlanos kapun fordult be a várudvarra, ahol a Zsigmond-kápolna bejáratánál a meghívottak sorfala fogadta őket. A nászmenet huszonnégy párból állott. Elsőnek a völegény vezette be a karján édesanyját, utánuk négy botos vőfély következett, majd sorban a koszorusleányok és a násznép többi tagja. A menet végén a menyasszonyt édesapja vezette. A hófehér selyemruhába öltözött menyasszony hosszú uszályát a kis Nádor Gyula és a menyasszony csöppnyi unokahuga és Schandl József egyetemi tanár hét éves Évike leánya vitte. Az ifju párt az ország minden részéből üdvözlőtáviratokkal halmozták el.

TANÁCSADÓ

Kérdés: 1. Hogyan számítják a kataszteri tiszta jövedelmet, aranykoronában, vagy pedig pengőértékben? 2. Egy aranykorona hány pengő? 3. Mi volt a tőzsdei ára szeptember hó 1-én a rozsnak és búzának? (6763. számú előfizető, Nógrád.) — **Felelet:** 1. Aranykoronában. 2. Egy aranykorona 1.16 pengő. 3. A rozs ára Budapesten 8.75—8.90 pengő, a tiszai 77 kg-os buza ára 8.70—9.00, a 78 kg-os buza ára 8.85—9.15, a 79 kg-osé 9—9.30, 80 kg-osé pedig 9.10—9.40 pengő volt métermázsánként, belletta nélkül. Negyedik kérdésére jövő számunkban kapja meg a választ.

Kérdés: Hol található meg M. A. zeneakadémiai tanárt? (N. L. Nagykanizsa.) — **Felelet:** A kérdézet főkiskolai tanár megtalálható a magyar királyi zeneművészeti főkiskolán; Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 8. szám.

Kérdés: Hol kapható a G. K. nevű újság? (Gy. P. Mosdós.) — **Felelet:** Nem kapható. Helyette ajánljuk a *Köztelket*, Kiadóhivatala IX., Üllői-ut 25. szám.

Kérdés: A francia idegenlégőbe szeretnék belépni, hová forduljak? (H. M., Miskolc.) — **Felelet:** Véleményünk szerint a francia idegenlégőre rállik a földi pokol elnevezés, mert aki egyszer felöltötte magára a légő kék-piros egyenruháját, annyi, mintha eljegyezte volna magát a halállal. Sok magyar fru puszta el már az idegenlégő harcaiban és nem ajánljuk, hogy ön is biztos vesztésre belépjen a gyarmati katonák sorába.

Kérdés: 1. Milyen fajtájú burgonya alkalmas téli termesztésre? 2. Melyik talaj felel meg a legjobban téli burgonya-termesztésre? 3. Mennyire kerül egy hirdetés a „Vasárnap”-ban? (B. J., Alosut.) — **Felelet:** 1. Az előző évi, veremben áttelelt burgonya használható téli termesztésre. 2. Vályogtalaj. 3. Milli-méter soronként 12 fillér.

Kérdés: Szomszédunk almafája megrongálja házunk fedelét, követelhetjük-e az almafa kivágását? (Sz. K., Balatonbénye.) — **Felelet:** A kártokozó ág eltávolítását követelhetik.

Kérdés: Hol kaphatom meg Németh Zoltán „Az úcs” című könyvét? (M. J., Kaposszentbenedek.) — **Felelet:** Kiadóhivatalunkban kapható. Ára 3 pengő 40 fillér.

VASÁRNAPTÓL-VASÁRNAPIG

GAZDATÁRSADALMI HIREK

El kell törölni a borfogyasztási adót!

A Magyar Szőlőbirtokosok Országos Társasköre több napon át tartó tárgyalásokon foglalkozott a szőlőgazdaság válságos helyzetével. Bottlik István báró kifejtette, hogy olyan intézkedések megtételét tartja szükségesnek, amelyek legalább pillanatnyilag segítséget nyújtanak. Reizmann Zoltán dr. fejtegetése szerint a szőlőgazdaság válsága az általános gazdasági válságtól független, mivel az Európaszerte páratlanul álló magas borfogyasztási adóval a belfogyasztást teljesen megbénították. Györgyey Lajos nagyobb mennyiségű borkarpiat és mustsűrités céljaira való felvételét tartja szükségesnek. Polgár Lajos dr. a bor minimális árának megállapítását sürgette. Dicceny Dezső kifejtette, hogy azonnali segítés esetén még megmenthető a szőlőgazdaság. Bessenyei Zénó dr., a szőlővidékek képviselői blokájának elnöke, a borkérdés megoldását monopólium formájában látja megvalósíthatónak. A felszólalók szerint a borkérdést a borfogyasztási adó eltörlése nélkül meg-

Bekötött szemmel

teljes bizalommal látogatják a vevők ezrei az

Olcsó Maradék vásár és Textilraktár

Csak az udvarban

32. Király-utca 32.,

ahol évtizedek óta olcsón megbízható jó árut árusítanak:

méter karton, vagy 3 méter gyönyör-
göny-étamin, vagy siffon . . . P 1.77
méter tennisz-flanell, ingzeffir,
ágyneműkanavász vagy kítűnő
panutgyolcs vagy 3 méter női
színes, fehérnemű-anyag . . . P 1.98

méter tweed, vagy schottis női
kelme, vagy 3 méter gyönyörű
mintás bársonyflanell . . . P 4.44
méter 140 cm széles, divatos férfi-
öltönyszövet, kítűnő minőségben,
sötétkék és fekete színben is,
hosszávalóval együtt vagy 3 méter
női, vagy férfi, őszi, télikabát-
szövet . . . P 29.88

FIGYELEM! 140 cm széles csikos nadrágszövet méterje P 3.90, 140 cm széles fiúöltönyszövet méterje P 2.90, zsebkendő darabja 29 fillér, kítűnő férfizokni párja 39 fillér, női harisnya 59 fillér, két méter hosszú, kítűnő kész lepedő darabja 3.68, kész paplanlepedő darabja P 6.70, gyönyörű szép duplagalléros divatos férfingek darabja P 3.90, virágos vattapaplan darabja P 9.50, bürerős angin, vagy mindennemű fehérneműre alkalmas kítűnő kelengyefonal méterje 98 fillér, selyemfűnyű ágyneműdamaszt méterje P 1.88, kítűnő köper méterje P 1.20, 120 cm széles matracrádió méterje P 2.90, pikétőrűlköző, vagy pohártörő darabja 59 fillér.

Kapható:

CSAK AZ UDVARBAN

Cím: Olcsó Maradék vásár és Textilraktár
32. KIRÁLY-UTCA 32. alatt

Postai rendeléseket 36 év óta lelkiismeretesen teljesítünk.

Itt levágandó és rendelés alkalmával borítékban beküldendő

T. OLCÓS MARADÉKVÁSÁR ÉS TEXTILRAKTÁR
Budapest, Király-utca 32.

Szelvény. A megrendelő neve*

*Olvasható, pontos címét kérünk.

V. Lakhely _____ u. p. _____

oldani nem lehet. Braun Jenő szerint véget kellene vetni a fellépő uzorások garázdálkodásainak is, akik a borért olyan összeget érnek, amely még a szüretelési költségeket sem fedezi. E kérdéseknek igazlalm letárgyalása után az értekezlet elhatározta, hogy a tárgyalat részletekről egy a miniszterelnök és a földművelésügyi miniszternek, mint a 33-as bizottságnak memorandumot nyújt át.

A spanyol király elutazott Budapestről. XIII. Alfonz spanyol király ötnapos budapesti tartózkodás után szeptember hó 9-én délután öt órakor elutazott a fővárosból. A spanyol király *Isabella* királyi hercegnő látogatására érkezett Budapestre, a királyi hercegasszonyt azonban már nem találta életben s csak a halottaságánál jelenhetett meg. Szeptember 9-én részt vett *Isabella* királyi hercegasszony temetésén, amely délután öt órakor elhagyta Budapestet. A spanyol király budapesti tartózkodása idején *Frigyes* királyi herceg vendége volt.

Október elsejéig pályázhatnak a hadiárvák tanulmány-ösztöndijra. A népjóléti minisztérium az új tanévben ösztöndíjakat adományoz hadiárvák és hadirokantak gyermekei számára. Az ösztöndíj elnyerése végett *október elsejéig* lehet benyújtani a kérvényeket a m. kir. népjóléti és munkaügyi minisztériumba (Budapest, II. Lánchíd-utca 6.)

Borzalmas szélvész pusztított a Dunántulon. Emberemlékezet óta nem látott borzalmas szélvész pusztított szeptember hó 5-én délben Dunántulon. A szélvész a Balaton somogyi partján hatalmas fákat tört ketté és több helyen megrongálta a vasuti töltést. A borzalmas erjú szélvész nagy pusztítást vitt véghez *Balatonföldváron, Szárszón és Szemesen. Balatonlellén* a vihar egyes udvarokban az összes fákat kicsavarta, kerítéseket zúzott össze, szétrombolt néhány nyaralóházat és elpusztította a távbeszélő és villanyvezetékét. — Szeptember hó 6-án a késő éjjeli órákban nagy szélvihar vonult át *Bonyhád* község felett, amely a villanyvezetékét több helyen megrongálta, úgy, hogy a község hosszabb ideig sötétségben maradt. Az utcákon fákat döntött földre a tomboló vihar. *Ókéske* határában is nagy szélvihar volt, amely félórán át tartott és csaknem minden gyümölcsfát lerázott a fák-ról. Nagy szélvihar pusztított *Dombóváron* is, ahol a szél több házat megrongált. A vihar nagy károkat okozott még a szőlőkben.

Beköszöntő. Mai számunkban bemutatunk igen tisztelt olvasó közönségünknek egy az *udvarban lévő, 36 év óta fennálló céget, mely Olesó Maradékvásár és Textilraktár* címen Budapesten, Király-utca 32. szám alatt létezik és tisztelt vendőt becsületesen és előzékenyen szolgálja ki, amiről már számtalan esetben meggyőződöttünk. A középosztály a mai nehéz gazdasági viszonyok folytán nevezett cégnél például 3 méter férfiföltény szövetet hozzávalóval együtt 29 pengő 88 fillérért, vagy egy 2 méter hosszú kitűnő kész lepedőt 3 pengő 68 fillérért vásárolhat. Rendelésnél kérjük a megrendelő címét és lakhelyét (u. p.) olvashatóan kiírni.

Agyonlőtte magát a szekszárdi járásbíró elnöke. Szeptember hó 7-én reggel agyonlőtte magát *Mirth László dr.* kuriai bíró, a szekszárdi királyi járásbíró elnöke. Az öngyilkosságot lakásának pincelépcsőjén követte el, ahol vadászfegyverével szájába lőtt. A puskagolyó szétrombolta *Mirth László* agyvelőjét. Az öngyilkosság híre mély megdöbbenést keltett Szekszárd városában, amelynek *Wirth László* nemesak állásánál, hanem magánéleténél fogva is egyik legtekintélyesebb polgára volt. A járásbíró elnök vagyonos ember volt, saját házában lakott és a szekszárdi szőlőhegyen hatalmas szőlőbirtoka volt. *Mirth László öngyilkosságát pillanatnyi elmezavarásban követte el.*

T. ELŐFIZETŐINKHEZ!

Kérjük azokat az igen tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetése szeptember hó 30-án lejár, hogy a mellékelt befizetési lapon az előfizetési díjakat hozzánk juttatni sziveskedjenek, ne hogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI ÁRAINK:

negyedévre	. 2 P
félévre	. 4 P
egész évre	. 8 P

Mutatványszámot — levelezőlap kérésre — ingyen küld a KIADÓHIVATAL.

Ismét letartóztatták három valutauzért. A budapesti államrendőrség nyomozó osztálya a devizarendelet megjelenése óta állandóan azon őröködi, hogy a valutarendelet kijátszóit elfogja és törvény elé juttassa. Legutóbb a detektívek elfogták *Reichmann* Izrael tőzszebizományost, aki négyszáz dollárt akart magas árfolyamon a zugforgalomban eladni. *Reichmann* vallomása alapján a detektívek elfogták *Reitzer* György magánhivatalnokot és *Róth* Péter banktisztviselőt. A rendőrség mindhárom valutauzért az ügyészség fogházába kísérte, ahol megköszönte kihallgatásukat. A valutauzerek felett az uzorabírószág ítélkezik.

Felhívás! Olvasóinknak véllünk szolgálatot tenni akkor, amikor b. figyelmükbe ajánljuk a jó hírnevnek örvendő **Tömör és Társa bankházat** (Budapest, V., Erzsébet-tér 7.), ahol a most kezdődő XXVII. magyar királyi osztálysorsjátéka sorsjegyek a hivatalos áron a mai számunkhoz csatolt megrendelőlap felhasználásával beszerezhetők. A sorsjegyek hivatalos ára: egész 24, fél 12, negyed 6 és nyolcad 3 pengő. E sorsjátékokban már egy sorsjeggyel szerencsés esetben **félmillió pengő** nyerhető. A játszma folyamán összesen közel **8 millió pengő** kerül kisorsolásra. A huzások kezdete október 16-ika.

Rudnyánszky őrnagy vadászszerencsétlensége. Súlyos vadászszerencsétlenség érte *Rudnyánszky* Ferenc őrnagyot, a tatai lovaglóiskola tanárát, akinek nevét az évenként megtartott kiscsazda-távlovaglások megszervezése tette országos hírvé. *Rudnyánszky* Ferenc őrnagy szeptember hó 7-én tizenégy éves *Tamá*s nevű fiával és egy kisebb társasággal Tata közelében vadászni ment. Vadászni közben a tizenégy éves *Rudnyánszky* Tamás puskája véletlenül elsült és a *sörétek súlyosan megbesúsították Rudnyánszky Ferenc őrnagyot, akit eszméletlenül állapotban a tatatóvárosi szanatóriumba vittek.* Az orvosok megállapították, hogy a szerencsétlenül járt őrnagyot közel kilencven darab sörét érte s a lövés súlyos sebet ejtett *Rudnyánszky* Ferencen. A sebesült őrnagyot megoperálták s a műtét alkalmával megállapították, hogy sebesülése súlyos, azonban nem életveszélyes.

Visszanyeri fiatalkori eredeti hajszinét, ha az „Ibis” keleti hajfűző regenerátort használja. *Okvetlen próbálja meg, 5-6 nap alatt hajszinének, szakállának visszaadja eredeti természetességét.* Itt az a fődolog, hogy nem festék, nem ártalmas. A hajhagymát életre kelti és a haj eredeti színét nyeri vissza. Például, ha valakinek szőke haja volt, az szőke lesz, ha barna volt, barna lesz és így tovább. Tegyen egy próbát és rendeljen egy üveggel, hálás lesz érte. A *Vasárnapi* való hivatkozás mellett kedvezményben részesül. Megrendelhető: *Vellner Herkules-árogéria,* Budapest, Kálvin-tér 5. szám. Postai csomagokat utánvét mellett szállít.

Ötven liter bort ivott és meghalt egy gazdálkodó. *Tóth* János harmánehét éves egeri földműves három napon át ötven liter bort ivott meg egyfolytában. *Tóth* ez alatt az idő alatt semmit sem evett. A harmadik nap végén *Tóth* János hirtelen rosszul lett és mire a mentők megérkeztek, meghalt.

Gyomor- és bélzavaroknál, étvágytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorégésnél, felbőfőgésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1-2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet alaposan kitisztítja az emésztőutakat, Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dicsérik. A Ferenc József keserűvizet gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

„Baromiföldmő-készülék”-kel

egy perc alatt tömhet és a fulladás ki van zárva és a jószág nem törődik. Sok időt nyer és könnyedén dolgozhat. Olcsó. Ha tíz libát kitömött, már megértült az ára. Kérje a 2. sz. árjegyzéket ingyen. Cím: **KUGLER SÁNDOR, MAKÓ.**

REJTVÉNYEK

VÁSÁROK JEGYZÉKE

1. Szórejtvény.

gyümölcs (-e) n	i
--------------------	---

(Beküldte Szily Mariska Baranyaszentlőrincről.)

2. Pontrejtvény.

T . l . r . m . g . a . h . a . a . a

(Beküldte Schleicher József Gyuláról.)

3. Szórejtvény.

erdőben van
kártyában van

(Beküldte Kónyi Pál Szabatról.)

4. Szórejtvény.

S S S S S S

(Beküldte Boda István Törökszentmiklósról.)

5. Szórejtvény.

nem régi S galy

(Beküldte Domján Böske Szamosbacsáról.)

6. Szórejtvény.

E K É	festresz
----------	----------

(Beküldte ifj. Cs. Nagy József Bárdibükkről.)

7. Szórejtvény.

ő ő ő ő
fej

(Beküldte Jenei Sándor Soltról.)

8. Szórejtvény.

számjegy b Jókai Mór S vessző
(t=d)

(Beküldte Kalmár József Jászberényről.)

A rejtvények helyes megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát a 42-ik számban közöljük.

A 36-ik számban közölt rejtvények helyes megfejtése:

1. Pontrejtvény: Este virágzik a repace. 2. Szórejtvény: Házár. 3. Szórejtvény: Keresztes háború. 4. Szórejtvény: Népszínmű. 5. Szórejtvény: Nyomorenyhítő akció. 6. Pontrejtvény: Imádkozzál és dolgozzál. 7. Névrejtvény: Szent István. 8. Betűrejtvény: Énekek Éneke.

Helyesen megfejtették: Bagó János, Fekete József, Szekeres István, Palotai Balázs, Keekés Béla, Aranyosi József, Ifj. Dobos György, Szeibel János, Szögyi János, Lőrincz Sándor, Miha Jenő, Kiss István, Béres Miklós, Községi Előjáróság Nemespátró, Nyitrai János, Illés Mihály, Keekés István, Pintér János, Simon Viktor, Niklai István, Katzenberger József, Vörös János, Keekés Sándor, Keekés Sára, Kisgergely-Bellér Ilonka, Szarka Mariska, Baán Sándor, Fischer János, Eifert Ferenc.

Jutalomkönyvet nyertek: Pintér János (Ventpuszta), Kisgergely-Bellér Ilonka (Felsőhangony), Nyitrai János (Mezőkövesd), Szarka Mariska (Móricsháza) és Keekés Sára (Balmazújváros).

A 37-ik számban közölt rejtvények megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorával együtt, jövő héten közöljük.

Szeptember hó 20-án, vasárnap.

Ló-, marha-, sertés- és kirakodóvásár: Baja, Érsekudkert, Turkeve.

Szeptember hó 21-én, hétfőn.

Ló-, marha-, sertés- és kirakodóvásár: Alsóság (sertésvásár bizonytalan), Erdősokonya, Fehérgyarmat, Fertőszentmiklós, Gölle (sertésvásár bizonytalan), Gyulaaj (sertésvásár bizonytalan), Iharosberény (sertésvásár bizonytalan), Jászárkoszallás, Kóka, Magyaróvár, Paks, Somogyvárd (sertésvásár bizonytalan), Szabadszentkirály, Tab (sertésvásár bizonytalan), Veresegyháza. — Kirakodóvásár: Tatabánya.

Szeptember hó 22-én, kedden.

Ló-, marha-, sertés- és kirakodóvásár: Arló, Körmen (sertésvásár bizonytalan), Nemesnép (sertésvásár bizonytalan), Ócsöd, Tamási (sertésvásár bizonytalan). — Ló- és marhavásár: Bicske.

Szeptember hó 23-án, szerdán.

Ló-, marha-, sertés- és kirakodóvásár: Dombóvár, Olaszliszka, Pétervásár, Somogyzó (sertésvásár bizonytalan). — Kirakodóvásár: Bicske.

Szeptember hó 24-én, csütörtökön.

Ló-, marha-, sertés- és kirakodóvásár: Hahót, Hajdúháza, Kecskemét, Keszthely (sertésvásár bizonytalan), Koppányszántó (sertésvásár bizonytalan), Ósi, Sajtoskál (sertésvásár bizonytalan), Tiszalök. — Ló-, marha- és sertésvásár: Devecser. — Marha-, sertés- és kirakodóvásár: Szentgotthárd. — Marha- és sertésvásár: Kapuvár.

Szeptember hó 25-én, pénteken.

Ló-, marha- és kirakodóvásár: Nagyberki.

MEZŐGAZDASÁGI MUNKAPIAC

Az Országos Gazdasági Munkaközvetítő Iroda (M. kir. földművelésügyi minisztérium, Budapest, Kossuth Lajos-tér 11. szám, II. emelet 207. szám) közlése szerint a következők

keresnek munkást:

1. Egyeseket:

Skoda István keres egy kertészt 4000 négyszögölön létesítendő bolgár kertészetéhez, részles, illetve százalékos alapon (Székesfehérvár, Szeder-u. 6.) — Lukács Imre keres 2-3 kertészt őszi időszakai munkára (Budapest, IX., Soroksári-ut 38/46.). — Dr. Réh Béla egy kertészt azonnalra (Budapest, VII., Vélma királyán-ut 11.). — Forster Kálmáné egy kertészt azonnalra (Nemesráda-pusztá, u. p. Bugyi.). — Dr. Kőváry József pusztamonostori gazdasága részére keres egy 30-50 év közötti nős kertészt, szőlő-, gyümölcs- és konyhakerthez, ki lovakhoz is ért, 1932 január 1-re. Levelek: Dr. Kőváry Józsefnek, dr. Frank-Kiss Jenő ügyvéd címén, Komárom. — Weiss Antal egy mezőgazdasági munkást, 40-50 éves magányost, teljes ellátás, készpénz; jelentkezés személyesen (Budapest, I., Kakukhegy). — György Lajos keres egy kertészt azonnalra (Csillaghegy, Fő-u. 8.).

Ki jár ma már ősz fejjel?

Okvetlen próbálja meg! 5-6 nap alatt

ŐSZHAJÁNAK, bajuszának, szakállának visszaadja eredeti természetes „IBIS” keleti hajlító regeneratív használya!
Nem festék, nem ártalmas. Egy üveggel 1.20, 1.60 P.
 Postai csomagokat utánvét mellett azonnal küldünk.

Főraktár: VELLNER Herkules Drogéria,
 Budapest, Kálvin-tér 5. sz. Telefon: Aut. 847-80.

VÁSÁRÉSPÍAC

(Fővárosi árak szeptember hó 14-én.)

GABONATÖZSDE

KÉSZÁRUPÍAC

Buza, tiszavidéki 77 kg-os 9.35—9.60, 78 kg-os 9.50—9.75, 79 kg-os 9.65—9.90, 80 kg-os 9.75—10.00; felsőtiszai 77 kg-os 9.10—9.25, 78 kg-os 9.25—9.40, 79 kg-os 9.40—9.55, 80 kg-os 9.50—9.60; fejemgyei, dunántúli, pestvidéki és bácskai 77 kg-os 9.00—9.15, 78 kg-os 9.15—9.30, 79 kg-os 9.30—9.45, 80 kg-os 9.40—9.55. Rózs, pestvidéki és egyéb 9.15—9.25, árpa, takarmány, elsőrendű 14.50—15.00, tak. másodrendű 14.00—14.25, sorárpa, felvidéki 17.50—19.50, egyéb 16.00—17.00, zab, elsőrendű 17.60—18.00, másodrendű 16.90—17.40, teengeri 14.50—14.75 pengő métermásánként.

HATÁRIDŐPIAC

A határidőpiacon jegyzett árak olyan terményekre vonatkoznak, melyeket az eladó csak bizonyos idő múlva köteles szállítani, a vevő pedig ugyanakkor fizetni. Ha valaki például novemberben márciusban búzát vesz, illetőleg elad, akkor az eladónak márciusban kell szállítani a búzát, a vevőnek pedig ugyanakkor kell fizetni az árát.

Buza decemberre 10.63—10.65, márciusra 11.72—11.74. A különleges 80 kg-os tiszai buza 10.25—11.00. Rózs márciusra 11.59—11.60. Tengeri májusra 12.12—12.18 pengő métermásánként.

A készárupiac és határidőpiae gabonárait boletta nélkül kell érteni!

Vetőmagpiae. (Mauthner Ödön magtermelő és magkereskedelmi vt. heti jelentése.) A lefolyt héten is az őszi vetésre való magvaknak jó kereslete volt, sőt a pannonbükönny iránti érdeklődés még fokozódott. **Lucernamagok:** Élénk forgalom mellett jobb kiírdőli kereslet következtében ára egy árnyalattal emelkedett. **Löhre:** A kínálat nem élénkült, ára nem változott. **Baltacimog:** A termelői részéről beérkezett miniták jó minőségű mutanak. **Fehérheremag szilárd,** ára tovább emelkedett. **A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos jegyzései 100 kilónként, nyersárúért, budapesti paritásban:** Káposztarepe 20.50—21.50, lucerna 84—90, löhre 92—97, bíborherbe 28—30, szösözök 28—30, lenmag elsőrendű 22.50—23, lenmag másodrendű 21.75—22.25, Viktória-borsó 22—24, zöld borsó 16—17 pengő.

Liszt. A nyílt piacokon: Buzadara 48—52, duplanullás finom tészta-liszt 38—44, nullás 38—44, kettős főzőliszt 38—40, négyes kenyérliszt 35—38 fillér kilogrammonként.

Abraktakarmánypiae. Árpakora 12.50, borsóhéj 12.50, borsókora 12, buzakonkoly 12, konkolydara 12.50, lenmagpogácsa 18, napraforgópogácsa 18, repepogácsa 13, répaszecet, szárított 10.50, rozskonkoly 12, rozskora 10, rozsosó 10, rozstakarmányliszt 15, szójababpogácsaliszt nagyban 25, kicsiben 26, tökmagpogácsa 20 pengő métermásánként.

Takarmányvásár. Réti széna, elsőrendű, 6.740—8.50, másodrendű 4.50—7, sarjuszéna 7—9.50, muharuszéna 8.50—10.50, széna- és muharkeverék 8, alomszalma 4.40—4.50 pengő métermásánként.

Borjувásár. Élő borjúk: Belföldi szopos: Elsőrendű 0.88—0.96, kivételesen 1, másodrendű 0.60—0.86 pengő kg-ként, élőszuliban.

Tenyészmarhák és jármások. Elsőrendű belföldi jármások (fehér) 0.70—0.72, 1½—2 éves üszök 0.70—0.72, 1¾—2 éves tinók 0.70—0.72, fiatal, friss fejtehenő 1—1.10 pengő kg-ként, élőszuliban.

Lóvásár. Csikó 40—62, igaz kocsiló (nehéz, nyugati fajta) 165—500, igaz kocsiló (könnyű, nyugati fajta) 175—430, alárendelt minőségű lovak 40—185, vágólovak 50—170, számár 90 pengő darabonként.

Vágómarhávársár. Legjobbminőségű lovak 82, közepes 64—76, középminőségű bika 67, középminőségű tehén 53—68, növendékmarha 60—70 fillér kilogrammonként élőszuliban.

Sertésvásár. Könnyűsertés 108—112, közepes 112—116, nehéz 117—119, prima keresztűt 118—120 fillér kg-ként élőszuliban.

Gyapjn. A magyar piacon a múlt héten a forgalom jelentéktelen volt.

Nyersbőr. Marhabőr, magyar 0.60, tarka (40 kilóig) 0.70, tarka (40 kilón felül) 0.80, borjubőr (rövid lábbal) 6.65 kilóig 1.05—1.15, nehezebb 0.85—0.95 pengő kg-ként.

Husvásár. Marhabús a nyílt piacokon: Rostélyos, vastag lábszín (tarka), fehérpesevény, hosszú, gömbölyű felső 180—320, fartsó, lapocka, puha lábszín 160—280, szegye, daغانó 120—180, gyalvának való 120—180 fillér kilogrammonként. — **Borjúhús:** Felsőlelettel comb 260—380, sütnivaló 130—320, porköltnek való 100—200 fillér kilogrammonként. — **Juh- és barányhús:** Juheomb 200—240, gerinc 140—180, lapocka 140—180, porköltnek való 80—120 fillér kilogrammonként. — **Sertéshús:** Friss karaj 240—320, friss comb, tarja, lapocka 196—200, friss oldalas 200, füstölt sertéshús, helybeli karaj, lapocka, tarja, oldalas 200—360, olvasztani való szalonna 140—160, sózott kenyérszalonna 150—180, füstölt 180—200, háj 160—180, zsíros tepertő 160—200, helybeli sertészsír 150—156 fillér kilogrammonként.

Baromfi és tojás. Élő állatok a nyílt piacokon: Tyúk 180—320, csirke 90—250, kappan 150—250, ruca 150—250 fillér darabonként. — **Leölt állatok:** Tyúk 180—220, csirke 200—320, hizott ruca 160—200,

sovány 150, lud, hizott 170—210, sovány 160, ludmáj 300—700, ludzsír és háj 200—250 fillér kilogrammonként. — **Tojás:** Friss tojások 10—11, főzőtojás 8—10 fillér darabonként.

Vad. A nyílt piacokon: Szarvascomb 190—300, gerinc 400—500, többi része 50—100, őzgerinc 400—500, comb 280—300, többi része 60—80, vaddisznógerinc 250—300, comb 250—300, többi része 50—100 fillér kilogrammonként, fogoly 100—160 fillér darabonként.

Hal. Élő állatok a nyílt piacokon: Harcsa 350—400, ponty 200—260, kárász 140—160, compó 180—200 fillér kilogrammonként. — **Rák:** Folyami rák 10—80 fillér darabonként.

Tej és tejtermékek. A nyílt piacokon: Teljestej 28—36, lefőlézött 16, aludt tej 100, tejszín 260—320, tejföl 140—200, centrifugált vaj tömbben 340—360, 10 dekás csomagolásban 360—480, főzővaj 240—320, zuhrott viidki 240—300, tehéntúró 80—100, sovány tehéntúró 40—70, juhtúró 180—240, kevertúró 140—200, juhsajt 200—280, sajt, hazai ementáli 360—480, hazai trapista 200—360 fillér kilogrammonként.

Száraz főzelék és száraz tészta. A nyílt piacokon: Lencse 30—60, borsó, hántolt, feles 44—80, bab, fehér, aprózemű 30—40, nagyszemű 48—100, színes 36—48, finom árpákása 70—100, durva 46—68, tojásos tarhonya 100—140 fillér kilogrammonként.

Zöldszeg. A nyílt piacokon: Sárgarépa 3—20, kilogrammonként, petrezselyem zöldjével, csomója 3—20, zeller zöldjével darabja 4—20, kalaráhéj üdonság darabja 3—8, karfiol 60—160, vöröshagyma üdonság csomója 6—8, vöröshagyma makói 22—26, közönséges 18—24, fokhagyma zöldjével csomója 30—60, cékla 16—28, fejeskáposzta hazai 14—24, savanyított káposzta 46—50, kelkáposzta 16—26, vöröskáposzta hazai 24—40, fejesaláta hazai 6—14, fodoralsaláta hazai darabonként 16—30, tormá, hazae 50—180, őszirózsaburgonya 10—12, nyári róza 12—16, Ella 10—12, kifli 18—24, tömör csiperkegomba 200—320, mezei csiperkegomba 150—200, szegfűgomba 200—300, éti, vargánya 160—200, tinóru gomba 200—300, szárított gomba 600—1000 fillér kilogrammonként, feketeterék kilogrammonként 14—26, hónaposreték csomója 6—12, ugorika 14—40, kovászos 40—60, salátának való 8—24, paprika apró 1—2, nagy paprika darabja 1—4, paprika nagy kilogrammonként 16—24, apró kilogrammonként 10—26, főzelék kg-ja 8—14, tök, gyalult kilogrammja 18—24, paradicsom 10—18, konzerv literje 60—70, vajhab 24—40, zöldbab üdonság 16—40, zöldborsó üdonság 60—80, kifejtett zöldborsó 160—240, sóska 18—30, paraj tisztított 20—30 fillér kilogrammonként, zöld tengeri csó darabonként 5—10 fillér.

Gyümölcs. A nyílt piacokon: Nemes fajalma 26—70, közönséges 12—40, nyári édes 20—40, rétesalma 20—70, nemes fajkorte 36—10, közönséges 16—60, vörös szilva 8—20, bercezei szilva 16—40, ringlő 30—80, befőzni való ringlő 30—70, őszibarack 20—160, befőzni való 30—120, esemeszölgő 32—60, közönséges szölgő 15—26, ananász eper 50—60, sárgadinnye 8—12, görögdinnye 4—6, faj görög 6—10, faj sárga 12—16, som 40—60, szilvaiz 120—160, gyümölcsíz 140—326, dióbeli 360—520, mogyoró héjazott 320—360, mandula héjazott 400—620 fillér kilogrammonként.

Fűszer, mák, méz és háziiszappan. A nyílt piacokon: Édesnemes paprika 340—400, félédes gyűlész 320—360, rózsapaprika 260—320, erős 160—240, kereskedelmi 120—200, kék mák 100—120, pergett méz 120—160, házi szappan 124—150, közönséges szappan 80—110 fillér kilogrammonként.

Paprika. Termelői árak kg-ként Szegeden: Édesnemes paprika 1.45—1.65, félédes paprika 0.90—1.10, elsőrendű paprika 0.60—0.80, másodrendű paprika 0.50—0.60, harmadrendű paprika 0.25—0.30, fűzépaprika 1.60—2.70 pengő. **Kabocsa:** Édesnemes paprika 1.40—1.70, rózsapaprika 0.70—0.90, másodrendű paprika 0.40—0.50, harmadrendű paprika 0.15—0.20, fűzérés csöves paprika 0.70—0.90 pengő kg-ként.

Borpiac. A jelenlegi szállításra kerülő korai must fokgarancia-álval a termelőhely 10—14 pengő között váltakozik hl-fokánként. Fokgarancia nélküli olecsobban is lehet kapni. Az öbörök árai hl-fokánként 1.10—1.30 pengő között váltakoznak homoki vidéken. A szőlőexpört tart. A borszőlé ára 8—10, aszla és más esemeszölgők 12—25 fillér kilogrammonként.

Szesz és szeszitalok. Nagyban ár hektoliter felüli vételnél 149.68 a mindenkoros forgalmi adó nélkül, + adók. Denaturált szesz 52.88, ecetgyártási szesz 107.03 pengő. A detailforgalomban finomított szesz 10 hl vételnél 162 pengő + forgalmi adó per absolut hl. **Gyümölcspalinka.** Törkölyszesz 2.80—2.90 pengő, szilvaszesz nyári 5.30 pengő, kék-ára 5.70 pengő, prémios 6, seprőszesz 2.80—2.90 pengő, eperlánc 3.10—3.20 pengő per 10.000 literfok készpénzfizetés mellett. Borpárlat 3.30—3.60 pengő állomás és minőség szerint + 2 százalékos forgalmi adó.

Fapiac. Tüziában az árak némileg csökkentek, mert a Szlovénországból máris jelentkező kínálat az árakat nyomja. Belföldi kétéves búkkhásh 330, egyéves 310—315, száraz tölgy- és cserhasb 265—275, egyéves 240—250, hasított fa 290—295 pengő budapesti paritásban. **Faszénben** a kereslet gyenge, az árak változatlanok.

Idegen pénznemek vételi és eladási ára szeptember hó 14-én. Az első szám azt az összeget jelenti, melyet kapunk a banktól akkor, ha eladunk idegen pénzt. A zárójelben lévő szám azt az összeget jelenti, melyet nekünk kell a banknak fizetni, ha idegen pénzt vásárolunk. **Egy pengőnél többre kerül egy darab:** Angol font 27.70 (28), dollár 5.71 (5.75), hollandi forint 2.29 (2.31), német márka 135 (136), svájci frank 110 (111) pengő. **Egy pengőnél kevesebbre kerül:** Csehkorona 16.92 (17.06), szerb dinár 10.01 (10.11), francia frank 22.50 (22.80), lengyel zloty 63.70 (64.20), oláh leu 3.39 (3.44), olasz lira 29.70 (30), osztrák schilling 80 (80.60) fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: MAYER EMIL.
KIADJA: AZ UJ BARÁZDA LAPKIADÓ BT.
FELELŐS KIADÓ: FARAGÓ ALADÁR.